KRONIEKEN EN MEDEDELINGEN

A. KRONIEKEN

'Gentse juridische actualia I' (Gandajus) (22 september 1995, Universiteit Gent).

Dat de nood aan degelijke permanente vorming steeds toeneemt, hoeft al lang geen betoog meer. Permanente vorming is een sociale behoefte geworden en het is dan ook niet verwonderlijk dat de universiteiten die taak op zich nemen. De faculteit van de rechtsgeleerdheid van de Universiteit Gent is aldus gestart met een nieuw initiatief dat zij de *Gentse Juridische Actualia* heeft gedoopt. De permanente vorming wordt op *ad hoc*-basis georganiseerd telkens de nood zich voordoet aan informatiesessies voor praktijkjuristen. De bedoeling bestaat erin accurate, praktijkgerichte maar wetenschappelijk onderbouwde toelichting te geven bij nieuwe wetten of belangrijke wendingen in jurisprudentie of zelfs doctrine. De belangrijkste knelpunten worden gesignaliseerd en van commentaar voorzien. De sessies zijn echter niet in eerste instantie tot een academisch publiek gericht : de klemtoon ligt op het praktijkgericht karakter.

De eerste sessie had plaats op vrijdagnamiddag 22 september 1995 en kende, tot tevredenheid van de organisatoren, een onverhoopt succes. Niet minder dan 230 juristen schreven zich in op deze eerste studienamiddag.

Het programma zag er als volgt uit. Eerst kwam Maarten Dambre (assistent en advocaat) aan het woord. Hij behandelde de wet van 13 april 1995 betreffende de handelscontracten. Prof. Bocken, decaan en voorzitter van dit initiatief, had het over een explosieve materie, met name het decreet over de bodemsanering. Hij werd daarin bijgestaan door twee assistenten, Donatienne Ryckbost (tevens advocaat) en Sophie Deloddere (tevens advocaat). Na de koffiepauze kwam prof. Traest aan het woord die enige belangrijke arresten van het Arbitragehof besprak, onder meer het arrest betreffende de verjaringstermijn van de burgerlijke vordering op grond van een misdrijf. Prof. Gerlo, Els De Groote (assistent en advocaat) en Annelies Wylleman (assistent en advocaat) bespraken de nieuwe wet betreffende het coouderschap, het ouderlijk gezag en het omgangsrecht. Bruno Lietaert lichtte de wetswijzigingen aan de schaderegeling voor zwakke weggebruikers toe.

De vele vragen uit het publiek en de interessante gedachtenwisselingen bewijzen nogmaals de nood aan dergelijke initiatieven. De referaten van deze eerste sessie worden gebundeld in een boek dat zal worden uitgegeven bij Kluwer - Rechtswetenschappen (Antwerpen).

Bruno LIETAERT

'Meeting the challenge. International symposium on development and sustainability' (13 oktober 1995, Universiteit Gent).

Op 13 oktober '95 organiseerde het Centrum voor Milieufilosofie en Bio-Ethiek

(Universiteit Gent) een internationaal symposium rond het thema 'Ontwikkeling en duurzaamheid'.[1]

Na verwelkomingslezingen van Etienne Vermeersch, vice-rector van de UG en Raoul Weiler, voorzitter van het TI-Genootschap Wetenschap, Techniek en Samenleving, stelde Riccardo Petrella (B) het rapport van de Club van Lissabon 'Grenzen aan de concurrentie' voor. Centraal in zijn betoog stond de vaststelling dat de hedendaagse trend tot globalisatie voornamelijk gedomineerd wordt door privé-actoren (industrieel-financiële wereld). Tegenover deze globalisatie, gefundeerd op het credo van de vrije markt, dient volgens Petrella een alternatieve globale ontwikkeling te worden geplaatst, gebaseerd op een nieuw sociaal contract. Dit contract moet een globaal karakter hebben dat een antwoord biedt op de basisbehoeften en verzuchtingen van de 8 miljard mensen die in 2000 de aarde zullen bewonen.

Oscar Vanderborght (B) zette uiteen hoe zowel het bevolkingsaantal als het consumptiepatroon hoofddeterminanten zijn van globale milieuwijzigingen. Hij benadrukte dat een inbreng van de humane wetenschappen onontbeerlijk is in het debat omtrent globale milieuwijzigingen. Deze 'global change' omvat veel meer dan het broeikaseffect, zo zijn ook verzuring en het tekort aan zoet water acute problemen.

Bert de Vries (NL) ging nader in op de betekenis van de verschillende rapporten van de Club van Rome, nu het eerste rapport 'The limits to growth' reeds 25 jaar geleden verschenen is. Hierbij gaf hij meer uitleg over de mathematische modellen die aan de basis liggen van de toekomstsimulaties in de verschillende rapporten. Tevens stelde hij de 'tweede-generatie' Targets-modellen voor, waarin ook de culturele theorie van Thompson geïntegreerd is. Tegen deze achtergrond duidde hij de belangrijkste elementen van op (meer) duurzaamheid gerichte strategieën.

De milieu-econoom Michael Jacobs (UK), auteur van o.a. 'The green economy', behandelde de vraag welke economische theorie aangepast is aan een ecologische samenleving. Hierbij bekritiseerde hij het vermogen van de neoklassieke (liberale) economische methoden om met milieuproblemen om te gaan. Deze theorieën gaan namelijk voorbij aan de centrale rol die biofysische stromen spelen in de economische activiteit, evenals aan het sociaal-ethisch karakter van de natuurlijke omgeving, die vereisen dat politieke, niet markt-gefundeerde beslissingen genomen worden. Duurzaamheid is enkel zinvol in termen van een specifieke verdeling van milieubronnen en milieukosten. Jacobs pleit dan ook voor een 'sociaal-ecologische' benadering van 'economie', die de economie plaatst binnen de sferen van politiek en ethiek.

Alain Lipietz (F), auteur van o.a. 'Vert Espérance. L'avenir de l'écologie politique' en 'Towards a new economic order. Postfordism, ecology and democracy', bracht aan de hand van internationale conferenties de problematiek van de Derde Wereld ter sprake. Het ging hier meer bepaald om het dilemma tussen ontwikkeling en milieubehoud. Heel wat Derde-Wereldlanden worden met dit dilemma geconfronteerd dat tevens een bron is van stijgende conflicten tussen Noord en Zuid. Terwijl

1 In samenwerking met het TI-Genootschap Wetenschap, Techniek en Maatschappij (Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging) en het Belgische Impulsprogramma 'Global Change' (Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden).

internationale conferenties over milieubeleid gericht zijn op een verbetering van de levensvoorwaarden van inheemse volkeren, boeren en uitgebuite arbeidskrachten (voornamelijk vrouwen en kinderen) in de ontwikkelingslanden, bestempelen woordvoerders van dezelfde landen deze conferenties als 'anti-ontwikkeling'. Onderzoek toonde aan dat deze milieuvijandige positie niet de positie is van de (onderdrukte) bevolking, maar eerder de positie van een produktivistische elite binnen de nieuwe industrialiserende landen.

Riccardo Petrella besloot de dag met de opdracht voor iedereen aanwezig dat in het kader van een reflexie omtrent duurzaamheid en ontwikkeling de impact van de nieuwe technologieën mee in rekening moet worden gebracht. Vooral de nieuwe informatietechnologieën zullen grote mondiale veranderingen met zich meebrengen, waarop tijdig geanticipeerd dient te worden.

De teksten van dit symposium worden in de winter van '95 verwerkt tot een boek. Wie interesse heeft in deze publikatie, kan steeds contact opnemen met het Centrum voor Milieufilosofie en Bio-Ethiek, Blandijnberg 2, 9000 Gent.

Dirk HOLEMANS

'De Sociale Zekerheid. Zekerheid verzekerd ?' (22ste Vlaams Wetenschappelijk Economisch Congres, op 20 en 21 oktober 1995 te Brussel).

In zijn openingsrede beschreef congresvoorzitter, M. Despontin, de fundamentele ontwikkelingen van de samenleving sinds het juridisch vorm krijgen in 1944 van ons hedendaags sociaal zekerheidssysteem : het ontstaan van een post-industriële maatschappij, de sociaal-economische verschuivingen en de mundialisering van de economie. In het licht van deze veranderingen zijn nieuwe sociale risico's ontstaan en worden zowel de doelmatigheid als de financieringsmogelijkheden van de Sociale Zekerheid (SZ) in vraag gesteld.

C. Lis en G. Vanthemsche stellen dat tijdens de 19de en de 20ste eeuw de organisaties gericht op de zorg voor bestaanszekerheid een formaliseringstendens hebben gekend. De rol van de overheid inzake sociale bescherming is vooral in de loop van de twintigste eeuw groter geworden. Volgens J. van Langendonck is het Belgische stelsel voor SZ samengesteld uit drie verschillende basisstelsels, met name de sociale bijstand, de sociale verzekering (b.v. gezondheidszorg) en sociale voorziening (b.v. pensioenregeling). E. Schokkaert en F. Spinnewyn argumenteren dat het stelsel van SZ kan herdacht worden in twee richtingen : een collectieve basisverzekering met daar bovenop geprivatiseerde verzekeringen enerzijds, en een puur verzekeringssysteem anderzijds.

Volgens B. Cantillon en I. Marx kan van de SZ alléén geen kering van het bestaansonzekerheidsprobleem meer worden verwacht. Meer bepaald dient het sociaal beleid vooral gericht te zijn op de preventie van afhankelijkheidssituaties, en dient de selectiviteit — waar mogelijk — te worden opgedreven. W. Van Trier stelt dat de idee van een onvoorwaardelijke en universele uitkering (basisinkomen) teruggaat tot de beschouwingen van de filosoof Thomas Paine. Het stelsel van een basisinkomen kan in principe bestaan naast de bestaande structuren van inkomensgarantie (cfr. Alaska). Uit het empirisch onderzoek van B. Heyndels en C. Smolders blijkt dat zowel de geografische, de sociologische als de culturele afstand een

negatieve invloed uitoefent op het aantal steuntrekkenden op gemeentelijk vlak. Steuntrekkers in gemeenten met veel behoeftigen ontvangen minder financiële steun dan steuntrekkers in gemeenten met weinig behoeftigen.

L. Goubert, F. Heylen en E. Omey beklemtonen dat de beoordeling van zowel instellingen als beleid inzake arbeidsmarkt meer rekening dient te houden met normen voor risicospreidings-efficiëntie en produktie-efficiëntie. Uit hun nieuw-Keynesiaanse model blijkt de zogenaamde 'referentiewerkloosheid' de belangrijkste determinant van de Belgische *werkloosheid* te zijn. Met betrekking tot de gezondheidssector stellen K. Kesteloot en M. Marchand dat prospectieve financiering van de uitgaven zal leiden tot een snelle verspreiding van kostenverlagende nieuwe technologieën. Hierbij dient wel worden gewaakt over het behoud van kwaliteit en toegankelijkheid van de *gezondheidszorg* zelf. De simulaties van R. Wardenier wijzen op het feit dat de sector van de *kinderbijslag* steeds minder zwaar zal wegen op de financiering van de SZ. Volgens R. Lesthaeghe en P. Deboosere is de toenemende graad van vergrijzing niet onafwendbaar. De auteurs pleiten voor een herstel van de Belgische vruchtbaarheid, het voeren van een beleid gericht op verhoogde tewerkstelling van personen van 50-64 jaar, bijkomende investeringen in onderwijs en onderzoek, een verhoogde economische groei en een snelle terugdringing van de overheidsschuld. Ook M.J. Festjens sluit zich aan bij de idee dat de financiering van de *pensioenen* sterk verbonden is met de afbouw van de overheidsschuld. Via een zgn. 'omgekeerd sneeuwbaleffect van de rentelasten' dragen verschillende generaties bij tot het financieren van toenemende pensioenrechten. Het gezondmaken van de overheidsfinanciën draagt volgens W. Meeusen en G. Rayp bij tot het verhogen van de innovativiteit en van de uitgaven voor research en ontwikkeling in de Belgische be- en verwerkende nijverheid. Beide factoren dragen bij tot het stabiliseren (verhogen) van de exportaandelen van deze industrietakken. T. Vandevelde stelt dat de crisis van de welvaartstaat niet louter van financiële, maar ook van morele of ideologische aard is. Nationale staten dienen in hun verdere ontwikkeling een evenwicht te vinden tussen het tot stand brengen van rechtszekerheid, sociale zekerheid en internationale solidariteit.

J. Pacolet en G. Geeroms bevestigen dat het studiewerk inzake fiscale en sociale fraude quasi onbestaande is. De mogelijkheden om aan de fraude en de ontwijking te verhelpen, zijn volgens de auteurs niet gering.

Aan het 22ste Vlaams Wetenschappelijk Economisch Congres namen meer dan 1800 belangstellenden deel. Het Congres werd beëindigd met een debat tussen vertegenwoordigers van de sociale partners uit zowel België als Nederland, alsook met een toespraak door de heer Hansenne, directeur-generaal van de Internationale Arbeidsorganisatie.

Dries SCHOCKAERT

Sartonleerstoel 1995-96 (Universiteit Gent).

De Sartonleerstoel werd opgericht aan de Universiteit Gent in 1986 als huldeblijk aan Georges Sarton (1884-1956). Deze geboren Gentenaar studeerde wiskunde aan de RUG, en emigreerde bij het begin van de Eerste Wereldoorlog naar de Verenigde Staten. Hij verkreeg wereldfaam als oprichter en editor van de tijdschrif-

ten *Isis* en *Osiris*, gewijd aan de geschiedenis en de filosofie van alle wetenschappen. Georges Sarton doceerde o.m. de geschiedenis van de wetenschappen aan de Harvard universiteit en is auteur van het standaardwerk *Introduction to the history of science*. De naar hem genoemde leerstoel wordt elk jaar verleend aan een wetenschapper die een belangrijke bijdrage heeft geleverd tot de studie van de geschiedenis van de wetenschappen.

Voor de tweede lustrumviering heeft het Sartoncomité van de Universiteit Gent de leerstoel toegekend aan prof. dr. Konrad Zuse (geboren in 1910 te Berlijn), uitvinder van de eerste volledig geautomatiseerde en vrijprogrammeerbare computer. Deze uitvinder, kunstenaar, zakenman, onderzoeker en docent heeft niet alleen belangrijke bijdragen geleverd aan onze technologische ontwikkeling en welvaart, maar ook zeer diepgaande ideeën ontwikkeld over de aanwending van de automatisering voor de stimulering van het welzijn en over de rol en de aard van het onderzoek dat hiertoe kan bijdragen.

Op donderdag 16 november zou prof. Konrad Zuse zijn inaugurele rede houden over 'The computer : product of inspiration, transpiration and cooperation'. Hij werd echter hiertoe op het laatste ogenblik door ziekte verhinderd. Zuse heeft zijn (jongere) vriend, prof. dr. ir. Daniel M. Dubois (Université de Liège) verzocht voor de inaugurele rede zijn plaats in te nemen en in zijn naam uit de handen van de rector het diploma en de Sartonmedaille te ontvangen. Prof. Dubois gaf een schitterende lezing : een intimistisch portret van prof. Zuse en een overzicht van de vele ontdekkingen van zijn mentor.

Michel THIERY

B. MEDEDELINGEN

'De informatiemaatschappij' (colloquium op zaterdag 27 april 1996, Alumni Universiteit Gent).

De discussie rond de maatschappelijke en technologische evolutie naar een 'informatiemaatschappij' gebeurt vaak over de hoofden van de leden van die toekomstige maatschappij heen en wordt gekenmerkt door een ongebreideld optimisme. De Alumnivereniging van de Universiteit Gent organiseert in deze context een colloquium om de afgestudeerden en studenten van de universiteit, maar ook andere geïnteresseerden, een realistisch beeld te geven van hoe de informatiemaatschappij er zal uitzien, wat er nu reeds mogelijk is en welke te overwinnen drempels er zijn. De vereniging wil hiermee ook een forum bieden aan wetenschappers en geïnteresseerden om zich kritisch over de evolutie naar een informatiemaatschappij te buigen. Het colloquium verschilt van andere recente initiatieven omdat, naast het demonstreren van gerealiseerde en vaak indrukwekkende technologische prestaties, er heel wat aandacht gaat naar de wetenschappelijke benadering van de toekomst. Verschillende sprekers, uit binnen- en buitenland, zullen er het woord voeren.

Organisatie : het colloquium wordt georganiseerd als een informatiemarkt, waar deelnemers aan het colloquium een eigen keuze kunnen maken uit het aanbod van sessies en demonstraties. De informatiemarkt heeft plaats in de aula, het peristilium en de auditoria van de Universiteitstraat. Demonstraties worden doorlopend georga-

niseerd in het centraal gelegen peristilium van de aula. Onthaal om 9 uur.

Contactadres : Alumni RUG vzw - Werkgroep Informatiemaatschappij (mevr. Leen Moreau), Sint-Pietersnieuwstraat 25, 9000 Gent (tel. 32/9/264.30.90).

'Succesvol studeren', Landelijke Dag Studievaardigheden 1996 (3 mei 1996, Erasmus Universiteit Rotterdam).

In toenemende mate staan studenten en onderwijsinstellingen onder de druk van het steeds effectiever, efficiënter en professioneler moeten studeren en doceren. Studenten en instellingen worden steeds meer afgerekend op de mate van succes. De studiefinanciering is afhankelijk gemaakt van het al dan niet succesvol studeren van de student. Instellingen worden deels afgerekend op de output, wat het belang van een succesvolle studieloopbaan onderstreept. Studiesucces hangt af van een groot aantal factoren, variërend van kennis en vaardigheden bij de individuele student tot de structuur en cultuur van de onderwijscontext. Binnen dit brede scala zijn er voor de Landelijke Dag Studievaardigheden 1996 vijf invalshoeken gekozen, die de subthema's vormen : studiemethoden en succesvol studeren, succesvolle aansluiting tussen vwo en hoger onderwijs, professionalisering van docenten, onderwijsomgeving en studiesucces, stimuleren, motiveren en succesvol studiegedrag.

De Landelijke Dag Studievaardigheden heeft als doelgroepen studiebegeleiders (studievaardigheidsdocenten, studie-adviseurs, studentpsychologen en -decanen), docenten, onderwijsmedewerkers en onderwijsonderzoekers aan universiteiten en hogescholen. Gezien de toenemende belangstelling voor studievaardigheden vanuit het voortgezet onderwijs is de Landelijke Dag Studievaardigheden '96 tevens interessant voor docenten, decanen en leerlingbegeleiders uit het voortgezet onderwijs.

Voor bijdragen worden als algemene criteria gesteld, dat ze relevant moeten zijn voor het congresthema en dat er sprake moet zijn van een heldere probleemstelling en een logische uitwerking daarvan. De presentaties moeten zoveel mogelijk bijdragen tot het oplossen van problemen die in de praktijk worden ervaren. Daarbij is een publieksgerichte, motiverende en stimulerende presentatie gewenst.

De studiedag heeft plaats in het Erasmus Expo- en Congrescentrum. Kosten voor deelname 195 fl (inclusief lunch en de bundel met lezingen en papers). Voor nadere inlichtingen : Erasmus Forum, Erasmus Universiteit Rotterdam, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam.